

НАТФИЗ
"Кръстьо Сарафов"
Факултет "Сценични изкуства"

РЕЦЕНЗИЯ

За
комплект от научните трудове
на
гл. ас. д-р Александър Манджуков

представени за участие в конкурса за заемане на
Академичната длъжност "доцент" по Танцов театър
Професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство
Научна специалност «Театрознание и театрално изкуство»
(обявен в Държавен вестник, бр. 91/15.11.2022)

РЕЦЕНЗИЯ:
проф. д-р Велимир Велев
Факултет Сценични изкуства
НАТФИЗ

София, 2021

По обявения в ДВ, брой 91 от 15.11.2022г., конкурс за „Доцент по «Танцов театър» в професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство и научна специалност «Театрознание и театрално изкуство» към НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ има само един кандидат – гл.ас. д-р Александър Манджуков.

Кандидатът гл.ас. д-р Александър Манджуков, в трите си образователни степени, бакалавър, магистър и доктор, е възпитаник на НАТФИЗ. Има 15 годишен преподавателски опит, като асистент по Танцов синтез в НАТФИЗ, както и като преподавател по Съвременни _танцови _техники” и _”Техника _на _джаз _танца” в НАТФИЗ и АМТИИ _гр. Пловдив.

Като танцьор и хореограф има в биографията си около 30 постановки, множество участия във международни фестивали, менторство в работни ателиета, както и научни публикации.

Като хабилитационен пакет, за участието си в Конкурса за Доцент по Танцов театър, д-р Манджуков представя три реализирани авторски продукта:

1. “Ромео _и _Жулиета”, Шекспир _режисьор:_Анастасия _Събева;_ _хореография _Александър _Манджуков._ _МТ _”Николай _Бинев”._(2019)
2. “Майстора и Маргарита”, Булгаков, драматизация и режисура:_Николай Поляков;_ _хореография _Александър _Манджуков._ _МТ _”Николай _Бинев”._
3. “Помниш _ли _когато...”, постановка и хореография Александър Манджуков _Сдружение _КОЛДПЙЪЗ _ТАНЦОВО _ТЕАТРАЛНА _КОМПАНИЯ, сцена “Сълза _и _смях”. (2021)

Трите реализирани авторски продукта са в една професионална взаимосвързаност по отношение на настоящата кандидатура, тъй като те ни демонстрират различни страни от професионалните качества на кандидата.

I. I.“Ромео _и _Жулиета”, Шекспир _режисьор:_Анастасия _Събева;_ _хореография _Александър _Манджуков._ _МТ _”Николай _Бинев”._(2019)

Първият реализиран авторски продукт – хореография (+ сценично движение и пластика) на "Ромео _и _Жулиета", Шекспир, изненадва с професионалните умения на кандидата да работи извън стилистиката на танцовия театър, прекосявайки различни жанрови територии по отношение на телесното изразяване. Умишлено към «хореография» добавям «сценично движение и пластика», защото това, което Александър Манджуков е направил е много повече от хореография – то е режисура на движението. Тя се вижда и в груповите сцени и в индивидуалното актьорско пластическо присъствие, където той често се движи на ръба между танцовата лексика и клоунадната артикулация.

Груповите сцени в първата част на спектакъла, още от началната (размириците по улиците на Верона), са решени в естетика, която се съчетава с лекота клоунада, Комедия дел'арте, бурлеска и акробатични номера, смесени с пародийни танцови елементи.

Духът на автора, както и епохата, са намерени с богат букет от средства, като между тях деликатно се прокрадват характерни танци. «Режисурата на движение», която вметнах като ремарка още в началото, и тук личи в авторските тълкувания на различните видове характерни танци, като те са смесени с акробатични елементи в естетиката на Комедия дел'арте. Тълкуванията му, разбира се, не са самоцелни, а свързани с режисьорското решение както по отношение на съдържанието, така и по отношение на формата. Създава добри пространствени композиционно-мизансценни връзки и преходи от една сцена/картина към друга.

В самите сцени взаимоотношенията между персонажите са решени разнообразно, но в рамките на генералното режисьорско решение.

И тук трябва да се признае способността на кандидата да ползва широк диапазон от различни и разнообразни жанрови изразни средства. В част от картините действието носи усещане за игра на пинг-понг - живо и динамично. Те са изградени в игрова, на моменти цирково-клоунадна стилистика - сцените с Дойката, Ромео и Меркуцио и т.н. В опозиция на това е интерпретирана Балконската сцена – тя е пестеливо решена. Въпреки че Манджуков би могъл да

се развихри в обиграването на пространството и декора (централната стълба), той избира пестелива експресия произлизаща от вътрешното действие. По този начин, с мярка, подсилва смисловото намерение на режисьорското виждане за сцената. Интересна е разработката на сцената между Ромео Тибалд и Меркуцио – микс от технически елементи на джаз, модерни и съвременни танцови техники поднесени под формата на циркова реприза носеща драматизъм и напрежение в очакване на развързката. Несъответствието между игровата естетика и трагичния изход от конфликта (смъртта на Меркуцио), правят сцената още по-силно въздействаща ... Оттук тя рязко преминава в чист физически театър с танцова лексика (финалната схватка между Ромео и Тибалт)

Кандидатът очевидно умее да провокира телесната експресия на актьора и да я изведе до удивителна актьорска пластика, която се проявява в монолозите и диалозите. Ако се «изключи звука» на спектакъла, той би се превърнал в движенчески спектакъл, без да губи от своята художествена сила.

Отличен подход в пластическото решение на образите, произхождащи от индивидуалността на персонажите, но вписани в цялостното формално и смислово решение на постановката. Персонажите са решени с различни жанрови средства, в зависимост от техния психологически профил в пиесата - от площадна естетика (клоунада, комедия дел'арте) при Дойката и Меркуцио, до реалистично психологическо присъствие на Парис и Капулети.

След относителната кулминационна точка на смъртта на Меркуцио и Тибалт, която условно можем да приемем като край на «първа част», Манджуков оставя пластиката в латентно състояние и на преден план излиза словесното действие. Но тази втора част, макар и в нова тоналност, съвсем не отстъпва по разнообразие на първата. Тук се появяват ритуалното решение на подготовката на Жулиета за сватбата, смъртта на Жулиета и Ромео, танца около трупа на Жулиета...

Решенията на Манджуков с лекота се движат от естествено актьорско пластическо присъствие през шарж, Комедия дел'арте, бурлеска, клоунада и гротеска, танцов и физически театър. Това демонстрира неговото познаване на

техните художествени закони. Добре борави с темпото и ритъма на физическото действие.

Като цяло Работата на кандидата в тази постановка е богата и сложна.

Най-важното, тя не се откъсва като самостоятелно произведение, а е органично свързана с режисьорското решение в цялост и в детайли. Всичко което е «физически режисирано» на сцената «се ражда» от вътрешното действие.

**II. "Майстора и Маргарита", Булгаков, драматизация и режисура:
Николай Поляков; хореография Александър Манджуков.
Младежки театър "Николай Бинев" – София.**

Като втори авторски продукт за конкурса, кандидатът избира да представи хореографията си към спектакъла "Майстора и Маргарита".

Този избор би трябвало да предизвика въпрос: Вместо да посочи един от своите изцяло авторски спектакли, кандидатът избира постановка с пестеливо участие – защо?

Но изборът за мен е правилен – чрез тази своя реализация Манджуков представя своите качества на интерпретатор. Не знам до каква степен този отговор е достоверен, но смятам, че в сцените с негова намеса се разчитат намигания към различни хореографи от различни поколения, като Пина Бауш и Боб Фос. При по богато въображение към тях могат да се добавят Роб Маршал, Джером Робинс, Джъстин Пек. Дори да приемем, че този мой поглед към хореографиите в спектакъла е плод на субективна трактовка, това не отхвърля наличието на умение и способност у кандидата за интелигентно тълкуване на литературния материал и режисьорското решение едновременно, чрез препратки към едни асоциативни полета, които са по-скоро полъх от колективната ни културна памет, отколкото четими цитати от определените хореографи. Това ми дава основание да вярвам сериозните качества на кандидата.

III. "Помниш _ли _когато...", постановка и хореография Александър Манджуков _Сдружение _КОЛДПИЙЗ _ТАНЦОВО _ТЕАТРАЛНА _КОМПАНИЯ, сцена "Сълза _и _смях". (2021)

Може би като отговор на въпросите от «Майстора и Маргарита», тук кандидатът представя една «пълнометражна» авторска хореографска творба. Поради това, че форматът на настоящата рецензия не позволява тя да се анализира в детайли, с няколко изречения може да се каже, че спектакълът впечатлява със своето драматургично развитие, художествена цялост, поетика, асоциативни и символни решения.

Построяването на цялостна драматургична линия с танцови средства, без илюстрация, не е лесна задача, но тук е постигнато. Нюансите в «спомените» сякаш преминават през хронологията на взаимоотношенията, като проследяват тяхното развитие. Всичко това е постигнато с телесна пластическа артикулация, насложена като филтър върху танцова лексика, без никакво буквално подсказване, но с категорично конкретно внушение.

Изключително място в хореографията имат детайлите. Тук кандидатът показва умение да говори чрез тях – партиите на ръцете, главата, раменете, естетизирането на битови жестове и действия.

Използването на предметната среда в началото носи смислово символно значение и размива границата между «сън» и «реалност». Манджуков поставя между персонажите прозорец/стъкло/врата във времето/мембрана между реалното и имагинерното. Подобен характер на внушение се постига по-късно с китарата, масата, паравана.

В средата на спектакъла, обаче масата се превръща и в «пространство» в което Манджуков показва умение да работи с четвъртото измерение – Времето. Забавяйки темпоритъма, то сякаш се «разширява», след което действието се забързва и завихря в мизансцен, който развива взаимоотношенията в стереометрична поетика, като траекториите в него започват да говорят за вътрешния процес на персонажите.

Генерално, в цялата постановка прозира естетиката на Пина Бауш, чието творчество е обект на дългогодишно изследване на кандидата, на базата на която той формира своя естетика в изкуството, както и методически подход в преподаването.

Но тук тази естетика е само изходна точка - Кандидатът я надгражда, както в комбинаториката чрез вариации и пермутации и я променя - Сцените подобно скачени съдове преливат една в друга, поддържайки вече една еволюираща хибридна жанрова естетика, за някои от картините, на която трябва да бъдат измислени термини: символна импресия (Прозореца), Танцов и Физически театър, Нямо кино, «Кафе Мюлер»-естетика (сцената с военните действия), Пародия (Сватбата), Контакт-импро поетика (Целувката). Като краен резултат от всичко това Манджуков създава свой авторски почерк.

В ЗАКЛЮЧЕНИЕ мога да кажа, че трите водещи творчески изяви са със сериозна професионална тежест и категорично показват потенциала на кандидата да предаде своя стойностен опит и умения в бъдещата му педагогическа работа със студентите по Танцов театър.

Тези авторски произведения със своите художествени качества показват не само творческия, но и педагогическия потенциал и диапазон на гл. ас. д-р Александър Манджуков. А именно Третата реализация категорично говори за Манджуков като режисьор с аналитично мислене, който има потенциал да осмисля, структурира и да синтезира целия хореографски процес. Това дава заявка за сериозен педагогически потенциал.

Несъмнено, разнопосочните умения на кандидата да борави не само с езика на танцовата лексика, но и глобално, с различни жанрове и стилове на телесна експресия (включително и със свободния ѝ изказ, произхождащ от персоналността на сценичния образ, както и способността да я комбинира в художествена цялост в неочаквани движенчески изразни средства), дават гаранция за качество в

бъдещата му педагогическа работа със студентите по Театър на Движението – Танцов театър.

На базата на всичко казано до тук, заключавам, че кандидатурата на гл. ас. д-р Александър Манджуков притежава сериозна професионална тежест, съчетаваща неговите творчески и педагогически компетенции в един широк професионален и академичен диапазон.

Поради това, считам за напълно заслужено, д-р Александър Манджуков да бъде хабилитиран като «доцент» по «Танцов театър», в направление 8.1

Професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, Научна специалност «Театрознание и театрално изкуство» в НАТФИЗ.

(обявен в Държавен вестник, бр. 91/15.11.2022)

Гласувам категорично с ДА!

07.04.2023, София

проф. д-р Велимир Велев